

»Osamdeset sedmogo ljeta
Najveća nas bila četa —
Živi primjer složna jata
To zemljaka, to Hrvata!
Sjatismo se tuj lastovat.
U Kamniku svi ljetovat;
Liepo smo se družiti stali,
Složno smo se nagledali
Oštrice i do nje Brane,
Planjave i Sedla strane;
Bielio se snieg na stieni
Gorskom sklopu u zeleni;
Bistrica je žurno tekla,
S Nevljicom se sastat sjekla,
I gdje jedna drugu svlada
Pri duu gore Starog Grada:
Tuj se liepa kupelj stvorila,
Poredani tuj su dvori,
Perivoj je naokolo
Zastro tuka prudje golo,
U krasnome perivoju
Slavuj-ptice milo poju,
Kipi Lelja i Najada
U skrovište mame hlada,

U Kamniku koncem mjeseca Kolovoza 1887.«

Na kršju se Nimfa koči,
Iz svog vrča vodu toči,
Ne bi li se komu hčelo
Bistre vode kušati vrelo.
I jezerce tuj je malo,
Čun i veslo nanj nas zvalo,
Tuj se šečue hladom lista
Nadisasmo zraka čista,
Naveslasmo mladji vodom
Razigrasmo stari bodom,
Razstasmo se s bledom nagom
Opasasmo svežom snagom,
Našalismo šale mnoge,
Uzismo se prave sloge
I jedinstva podpunoma,
Kakva nema u nas doma!
Uzismo se pažnje blage
Slovenske nam braće drage!
Njim u hvalu, nekadanje
U sloge nam spominjanje
Na list isti liepog trenja
Bilježimo sva imena:
Nek se samo nikada mi
Tih imena rod ne srami!!

»Slovenščina na ljubljanskem liceju.« (Po listinah shranjenih v gimnazijskem arhivu.) Pod tem naslovom prinaša letošnji letopis c. kr. gimnazije ljubljanske skromen, tri strani obsežajoč, a jako zanimiv sestavek, katerega je spisal g. prof. Maks Pleteršnik. Iz njega posnemamo, da gre vsa zasluga za to, da se je na ljubljanskem liceju z najvišjim odločilom z dne 18. decembra 1815. leta ustanovila stolica slovenskega jezika, tedanjemu rektorju licejskemu, Matevžu Ravnikarju. Sprva sta bila goriški in tržaški ordinarijat zoper to, da bi bila slovenščina goriškim in tržaškim bogoslovcem na ljubljanskem liceju obligaten predmet, za kar se je takoj iz početka izrekel ljubljanski ordinarijat, in oba sta se udala šele po daljšem pogajanju. Dne 21. majnika 1816. leta je bila razpisana učna stolica za slovenščino s 400 gld. letne plače za štirikratni pouk na teden in dne 24. februarja 1817. leta je bil imenovan za profesorja slovenščini Fr. Metelko, ki je pričel svoje poučevanje dne 16. aprila 1817. leta ob 5. popoldne v učilnici drugega bogoslovskega razreda (v sedanjem gimnazijskem poslopju). Slovenščina je bila obligaten predmet 27 bogoslovcev drugega leta; vrhu tega jo je obiskovalo še 13 modroslovcev (izmed 118!) in dva dijaka humanitarnih razredov, tako da je imel Metelko prvi semester 42 slušateljev. Toda takoj drugi semester se pritožijo bogoslovci, »da so vsled slovenskega uka preobloženi z delom, na škodo svojemu zdravju in tudi na škodo izobraževanju za svoj stan (!), zlasti ker večina njih še druge dijake poučuje«. Toda ravnateljstvo je njih pritožbo zavrglo in gubernij jim je celó odgovoril, da njih prošnja za zmanjšanje števila poučnih ur kaže »le nehvalno lehkomišelnost in je prej kazni vredna, nego da se usliši«. In tako je slovenščina ostala obligatna bogoslovcem II. tečaja od leta 1817. do 1849. Udeležba dijakov modroslovcev pri uku slovenskem je bila vedno neznatna. Leta 1818. sta se ga udeleževala samo 2 (izmed 99ih), v naslednjih treh letih in l. 1836. celó no-

beden. L. 1825., ko je Metelkova slovnica prišla na svetlo, bilo jih je 10 (izmed 173 ih), l. 1826. pa 12 (od 236 ih), l. 1829. jih je bilo 13, l. 1838. in 1849. po 10. To so največje številke, druga leta jih je bilo od 1 do 9. — Poslednja leta (1845. do 1849.) so tudi bogoslovci frančiškanskega reda iz 4. leta prihajali v slovenske ure. — Izmed *nedijakov* so zapisani med udeleženci pri slovenskem uku: leta 1823. dva podčastnika, 1845. leta 1 podčastnik, 1846. leta 1 nadlajtnant in 1 okrožni komisar, 1847. leta 1 zdravnik, 1 uradnik in 1 konceptni praktikant. — Leta 1849. je bil poleg navadnega tečaja ustanovljen še drugi višji tečaj, v katerem je Metelko učil tudi staroslovenščino. Udeleževalo se ga je 25 bogoslovcev iz 3. in 4. leta in 1 uradnik. Preizkusiti se jih je pa dalo konec drugega semestra samo 6. — Leta 1850. so nehale modroslovske šole, na njih mesto sta stopila 7. in 8. razred gimnazijski in Metelko je prestopil na gimnazijo. — Iz tega vidimo, da nam prof. Pleteršnik podaja marsikatero zanimivo podrobnost; le škoda, da ni omenil v svojem spisu, kdo je leta 1816. poleg Metelka za to stolico delal konkurz, in da ni navedel učencev Metelkovih, ki so bili pozneje pisatelji slovenski, ali so sploh v socialnem življenju zavzemali kakšno odlično mesto. S tem bi bil spis véliko pridobil.

Ivan Zbogar, zgodovinski roman, francoski spisal *Charles Nodier*, poslovenil J. Kržišnik. Pod tem zaglavjem je izšla 1886. l. v »Narodnej tiskarni« v Ljubljani natisnena knjiga. V predgovori na III. str. je citati, da je bil francoski književnik Charles Nodier porojen 1770. l. v Besançonu. Dimitz: *Geschichte Krains*, Laibach 1876, IV. na 354. str. uči: »Charles Nodier zu Besançon 28. April 1780 geboren . . .«. Demogeot: *Histoire de la littérature française*, Paris 1864, pa pravi, da se je Ch. Nodier rodil 1783. leta. Kdo ima prav?

Ob Ivani Zbogarji samem mi piše prijatelj R., prof. in znani zgodovinar naš: Junak tega romana je zelo zanimljiva oseba in dogodek je ponajveč *zgodovinsk*. Velik del dejanja se vrši v okolici tržaške in v Devini. *Žbogar* je bil izvestno na Goriškem rojen in vredno bi bilo natanko poizvedeti, *kde in kdaj se je rodil* itd. — Po prijateljevej pobudi sem bil takoj razpel svoje mreže, pisal raznim čestitim duhovnim gospodom po Goriškem, od katerih pa žal nisem vzprijel *nikakega* odgovora. Graje vredna je taka mrzost, in baš oni gospodje, ki lahko največ pomorejo v raziskavanji domače zgodovine, baš oni mirno gledajo in — netijo peč s takimi pismi in prošnjami. Žalostno, a resnično! Prepričan sem, da moje iskrene besede ne padejo na trdo skalo, temveč da obilno urodé; zato rej javljam tu, kar sem doslej doznal v obče o Žbogarjih. Morebiti obodré te vesti koga in mu pokažejo stezo, po katerej pride do pravega smotra.

Imeniten duhoven, *Ivan Marija Žbogar*, porodil se je sredi sedemnajstega stoletja v *Solkani* pri Gorici in umrl je na Dunaji, nekateri trdé, da 1701., drugi zopet 1711. leta. (Morelli, *Storia di Gorizia* 1855, III. str. 343; Manzano, *Annali* VI. str. 476 in Manzano, *Cenni biografici* 1885 str. 187.) Okoli 1845. leta je žil na Kojskem ali Kviškem v Brdih nad Gorico svečenik *Valentin Žbogar*; na Šentvidskeji gori na Tolminskem je prebival l. 1847. duhovnik *Anton Žbogar*; *Andrej Žbogar* je bil 1847. l. v Trsti c. k. uradnik dež. in drž. računarstva. Doznal sem napósled, da živé še denes *Žbogarji v Avčah*, na *Banjicah*, v *Bodreži*, *Logi* in *Lomi* pri Kanali na Goriškem.

Po tej lestvici vender kdo spleza kvišku!

L. Ž.

Zasip, ne Zaspo. O tem krajevnem imeni je »Ljubljanski Zvon« (1887, na 557. strani) izpregovoril nekoliko besed, ki mi dajú priliko, da tudi jaz o njem rečem katero. Marsikatero naše krajevno ime se izgovarja in piše dandanes tako spačeno, da ni možno določiti, kako bi bilo prav. Tudi jaz sem že pred dvema letoma mislil o pravi pisavi kraja Zasp ali Zaspo, a nisem mogel priti do vspeha, kajti motil me je nemški